Sveinn Eyþórsson

TÓNFRÆÐI

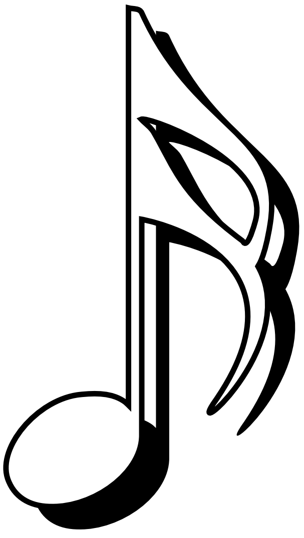

2. stig

www.classicalguitarschool.net

© 1991 Sveinn Eyþórsson

www.classicalguitarschool.net

Nafn:________________________________

Heimili:______________________________

Sími:__________

Efnisyfirlit

	Bls
Aukalínur	4
Tóntegundir	6
Tónstigar	7
Þríhljómar	10
Laus formerki	11
Tónbil	13
Lengdargildin	16
Taktegundir	19
Ítölsk orð	24
Nótnaskrift	28

1. Aukalínur

Þær nótur sem eru skrifaðar utan nótnastrengsins eru kallaðar nótur á aukalínum. Aukalínurnar eru einskonar framlenging á nótnastrengnum, fyrir ofan hann eða neðan.

1. Skrifið nótnaheitin undir þessa nótur.

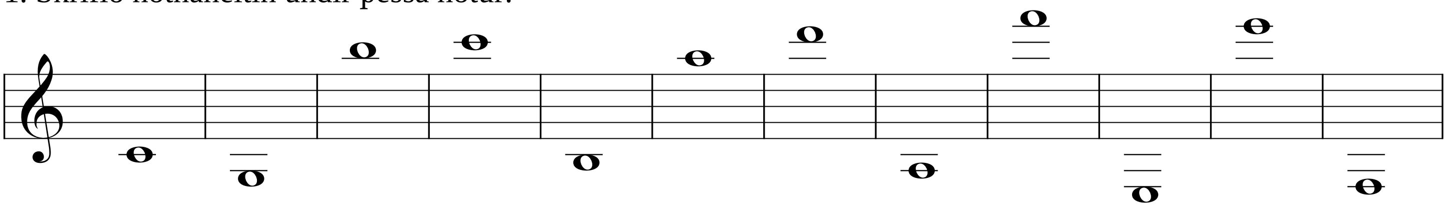

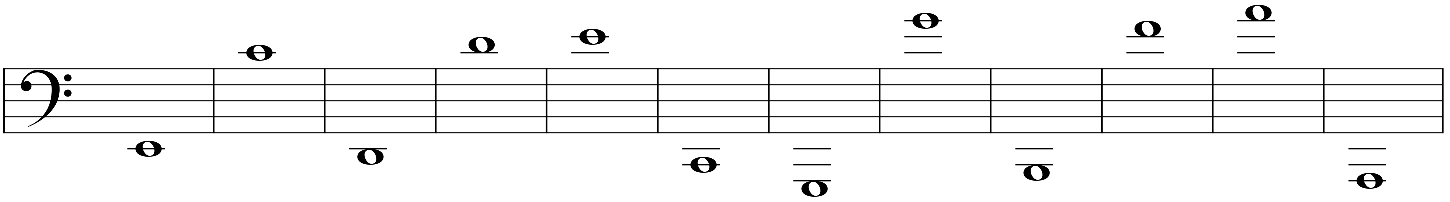

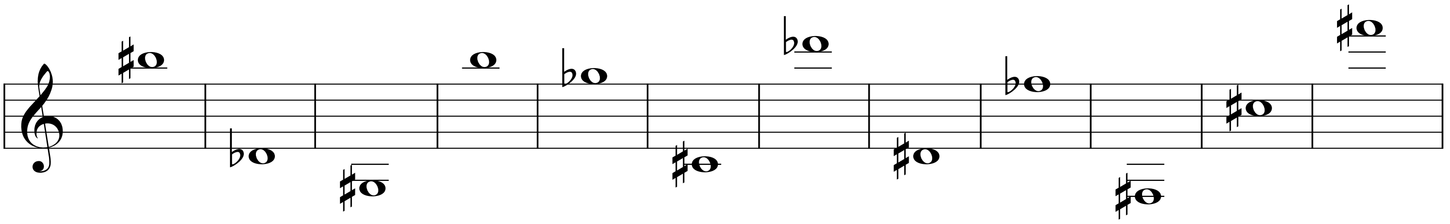

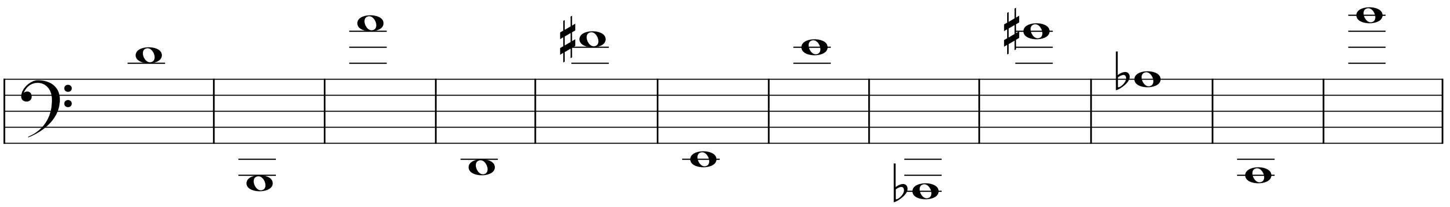

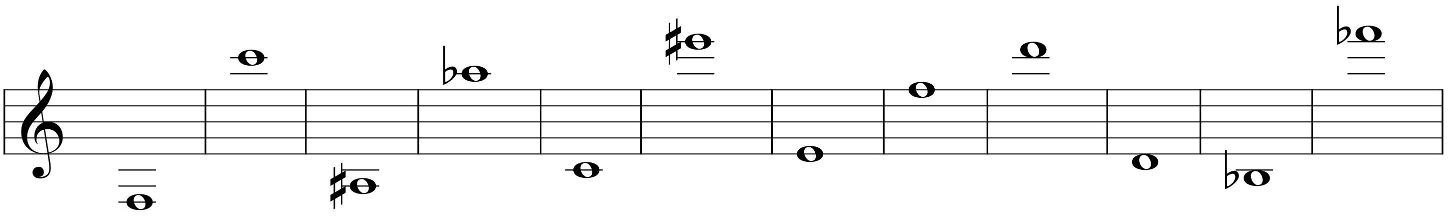

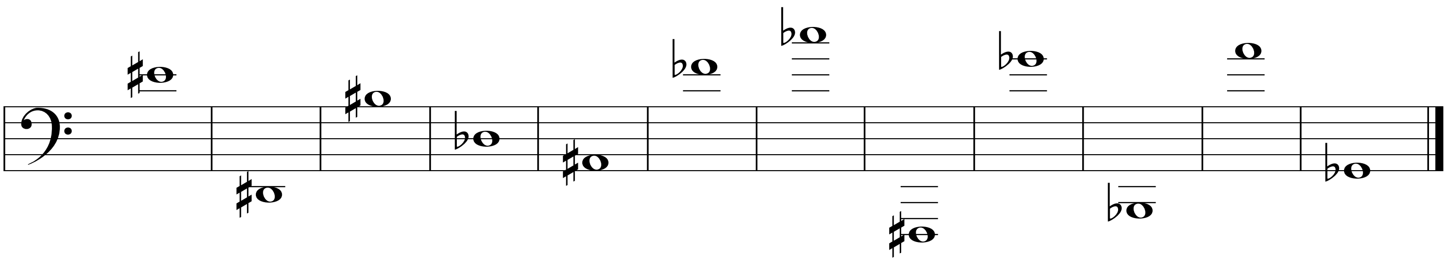

2. Skrifið réttan lykil fyrir framan hverja nótu þannig að uppgefið nótnaheiti sé rétt:

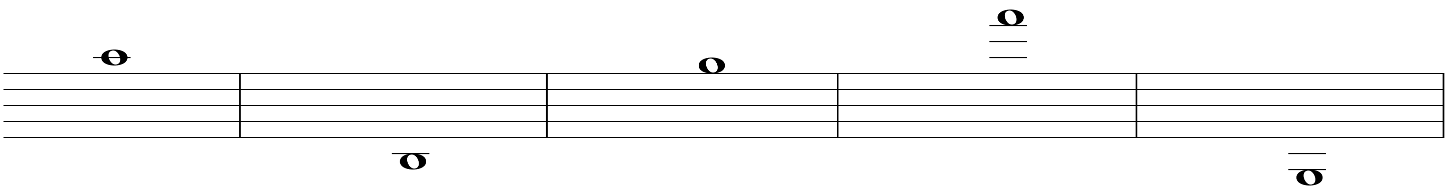

A D G A H

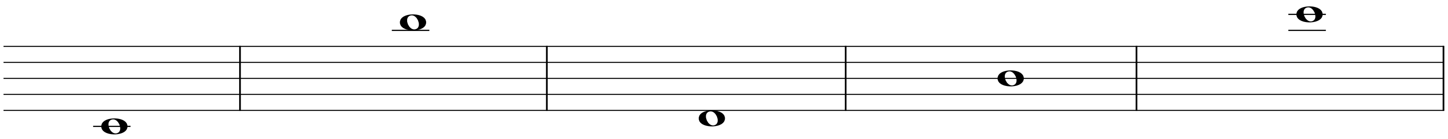

E D F H C

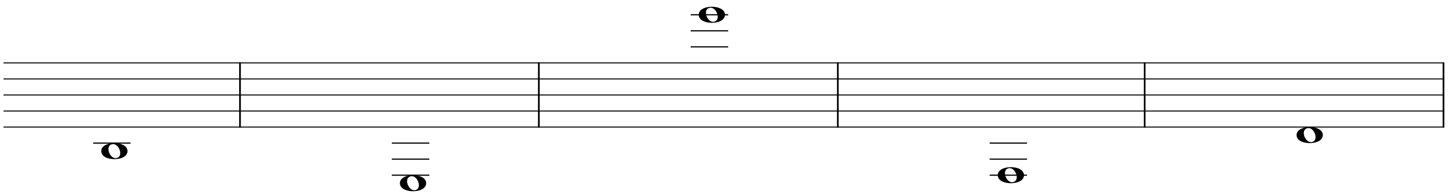

H E E A F

3. Skrifið þessar nótur á aukalínum. Örin segir hvort hún á að vera fyrir ofan eða neðan nótnastrenginn:

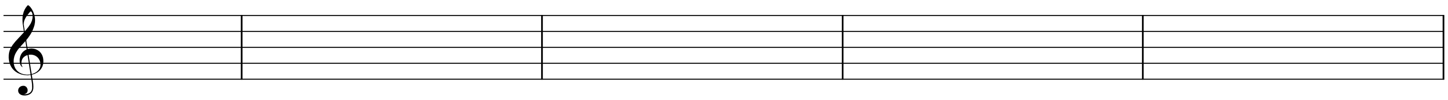

A ↓ F↑ D↓ E↓ C↑

Bb↑ Ab↑ G#↓ Fb↑ H#↓

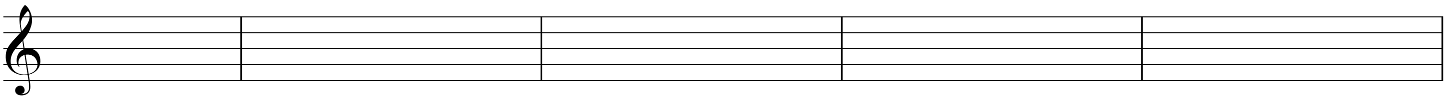

A#↓ H↓ Eb↑ F#↓ A#↑

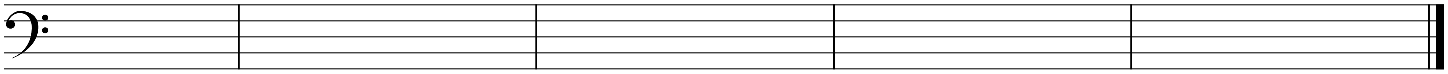

E#↑ Db↑ Cb↓ G#↑ E#↓

2. Tóntegundir

1. Skrifið formerkin inn í töfluna:

Tóntegunda tafla				
F-dúr / d-moll	C-dúr / a-moll	G-dúr / e-moll	D-dúr	A-dúr
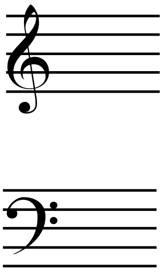				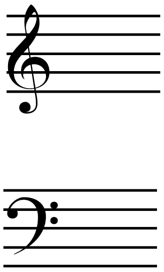
1 bé á H	engin formerki	1 kross á F	2 krossar F,C	3 krossar F,C,G

FCGDAEH reglan	
Til að finna út hve mörg formerki eru í tóntegund þá er hægt að nota regluna FCGDAEH. Talið er í stafaröðinni frá C í dúr og A í moll. Ef talið er til hægri fáum við krossa tóntegundir en bé tóntegundir ef talið er til vinstri. T.d. ef ætlunin er að finna út A-dúr þá er talið frá C, G 1#, D 2#, A 3#. Reglan gefur líka upp formerkja röðina, 1. kross er á F, 2. kross er á C o.s.frv. Röð béanna er hinsvegar öfug, 1. bé er á H, 2. bé á E o.s.frv.	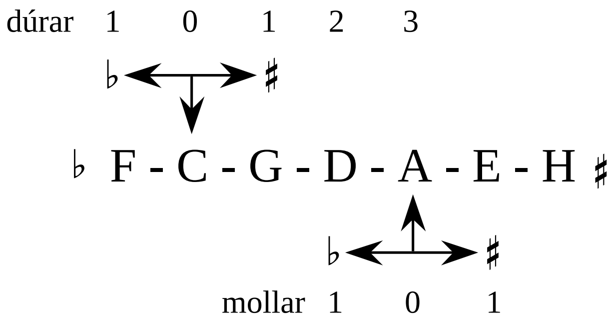

2. Skrifið þessi föstu formerki:

A-dúr d-moll D-dúr e-moll G-dúr

d-moll e-moll A-dúr a-moll F-dúr

3. Tónstigar

Hljómhæfur moll tónstigi

Sjöundi tónninn í hljómhæfum moll tónstiga hækkar um hálfan tón. Tónstiginn er eins uppávið og niðurávið.

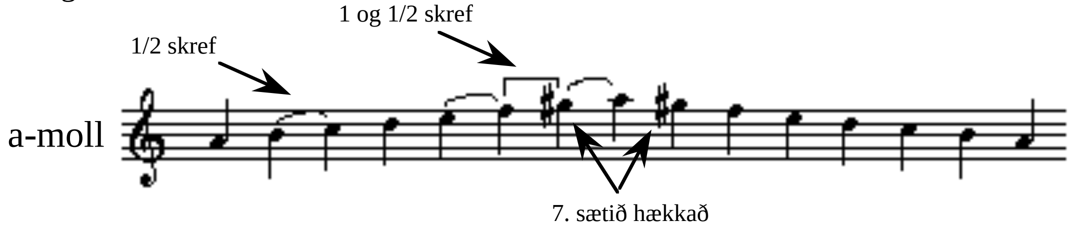

Laghæfur moll tónstigi

Sjötti og sjöundi tónninn í laghæfum moll tónstiga eru hækkaðir um hálfan tón þegar tónstiginn gengur uppávið en þessar hækkanir síðan ógildar þegar tónstiginn gengur niðurávið.

1. Skrifið hljómhæfan e-moll tónstiga uppávið með lausum formerkjum:

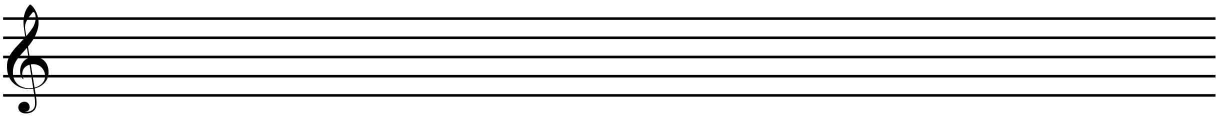

2. Skrifið laghæfan a-moll tónstiga niðurávið:

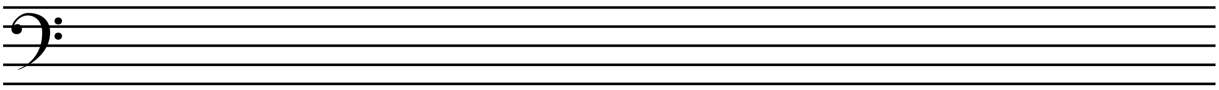

3. Skrifið laghæfan d-moll tónstiga niðurávið með föstum formerkjum:

4. Skrifið hljómhæfan a-moll tónstiga uppávið:

5. Skrifið laghæfan e-moll tónstiga uppávið með föstum formerkjum:

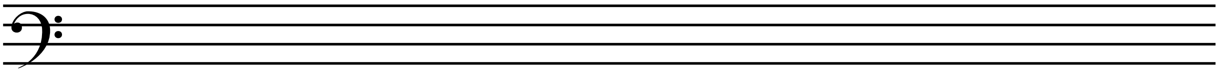

6. Skrifið A-dúr tónstiga niðurávið með lausum formerkjum:

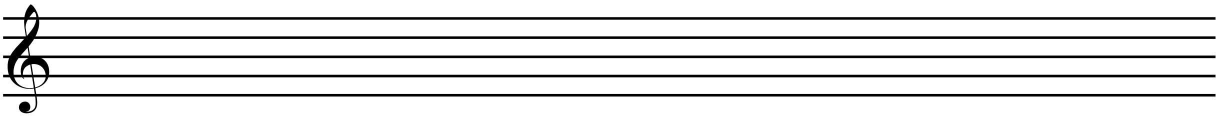

7. Skrifið hljómhæfan e-moll tónstiga uppávið með lausum formerkjum:

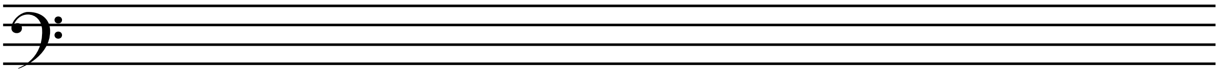

8. Skrifið laghæfan d-moll tónstiga uppávið með lausum formerkjum:

9. Skrifið A-dúr tónstiga niðurávið með föstum formerkjum:

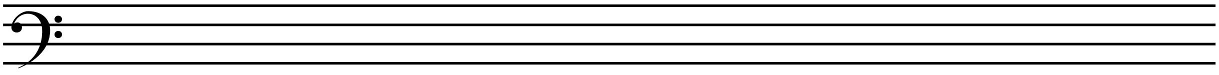

10. Skrifið laghæfan e-moll tónstiga niðurávið með lausum formerkjum:

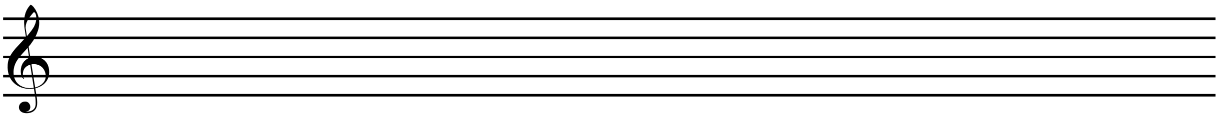

11. Skrifið hljómhæfan e-moll tónstiga niðurávið með lausum formerkjum:

12. Skrifið A-dúr tónstiga uppávið með föstum formerkjum:

13. Skrifið hljómhæfan a-moll niðurávið:

14. Skrifið laghæfan d-moll tónstiga uppávið og niðurávið með föstum formerkjum:

15. Skrifið laghæfan e-moll tónstiga uppávið og niðurávið með lausum formerkjum:

16. Skrifið hljómhæfan e-moll tónstiga uppávið og niðurávið með föstum formerkjum:

17. Skrifið laghæfan d-moll tónstiga uppávið og niðurávið með lausum formerkjum:

4. Þríhljómar

1. Skrifið þessa þríhljóma með föstum formerkjum:

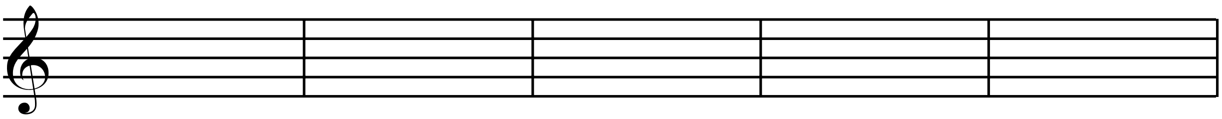

A-dúr d-moll a-moll e-moll D-dúr

2. Skrifið þessa þríhljóma með lausum formerkjum:

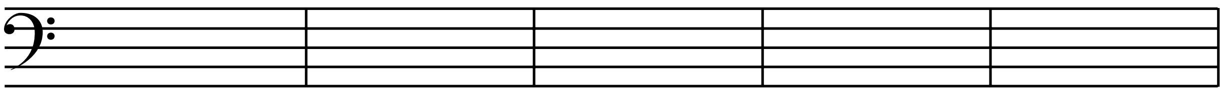

e-moll a-moll d-moll F-dúr A-dúr

3. Skrifið þessa þríhljóma með lausum formerkjum:

G-dúr e-moll a-moll C-dúr d-moll

4. Skrifið þessa þríhljóma með föstum formerkjum:

a-moll d-moll e-moll A-dúr F-dúr

5. Skrifið hvað þríhljómarnir heita:

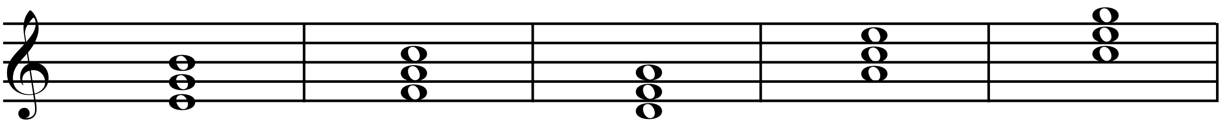

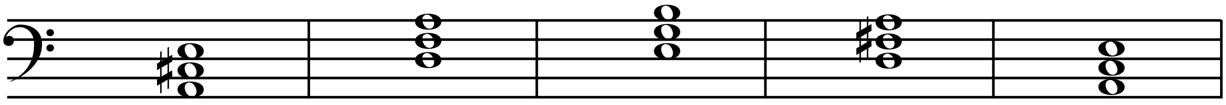

5. Laus formerki

Setjið inn laus formerki svo dæmin verði í umbeðnum tóntegundum.

1. d-moll

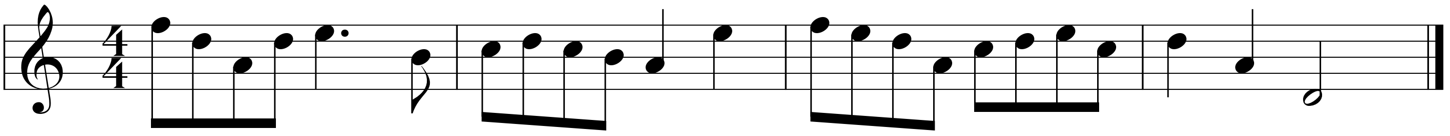

2. a-moll

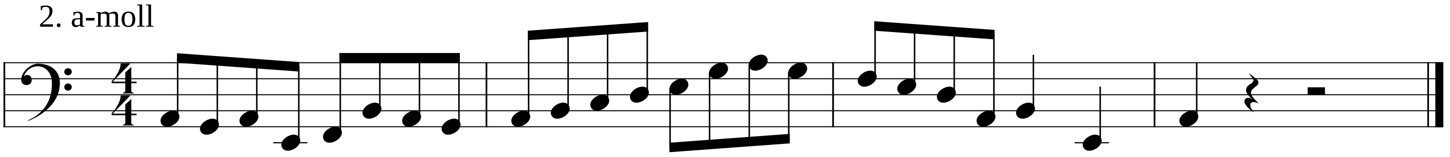

3. e-moll

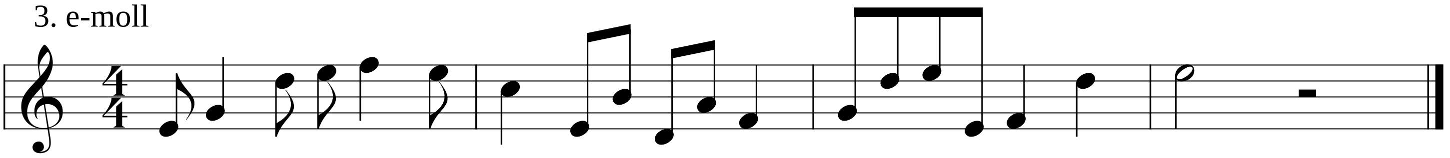

4. d-moll

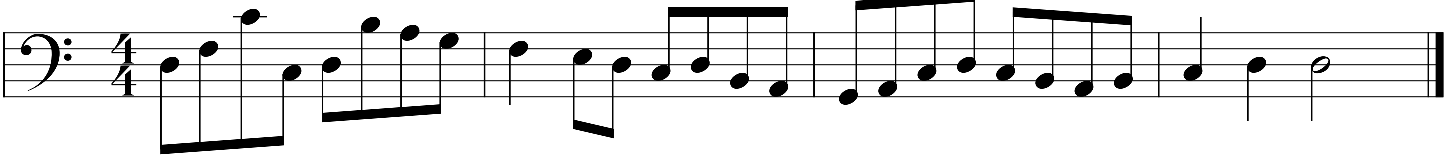

5. A-dúr

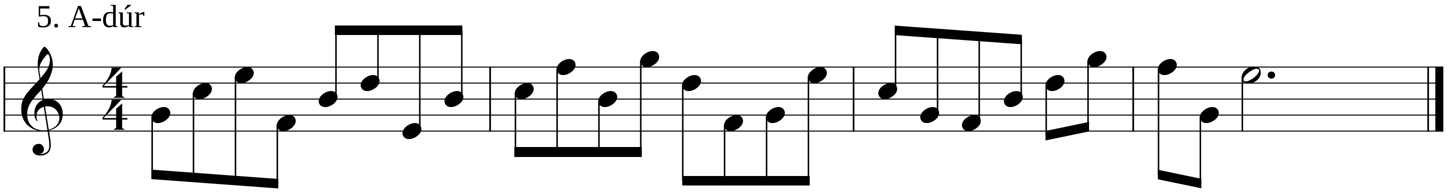

6. e-moll

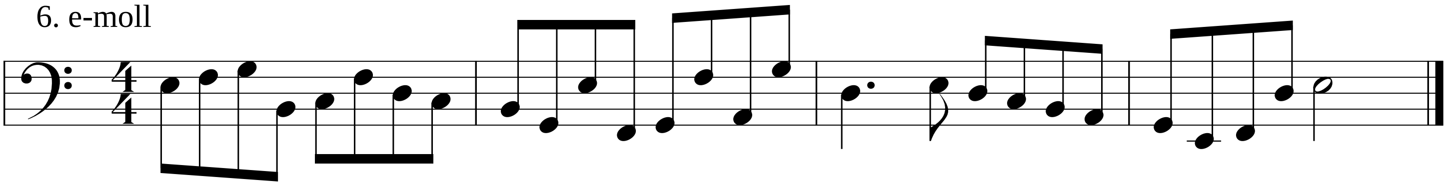

7. D-dúr

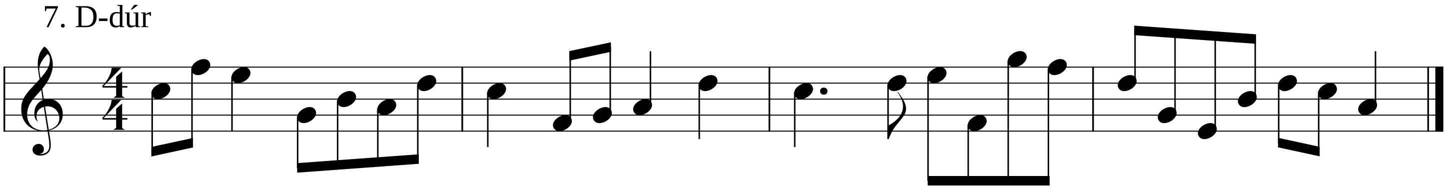

Skrifið rétta tóntegund við hvert dæmi:

8. __________

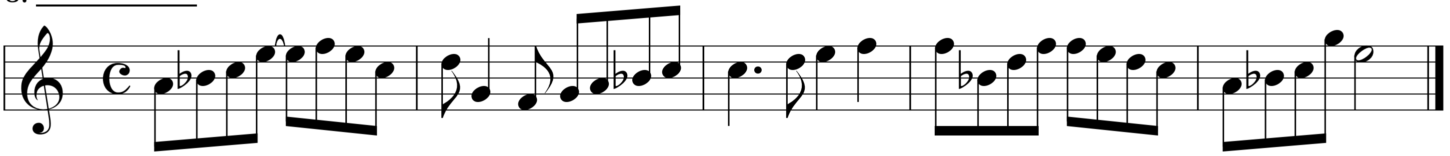

9. __________

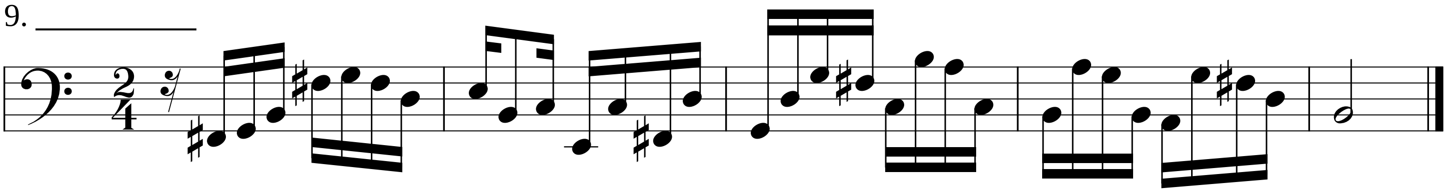

10. __________

11. __________

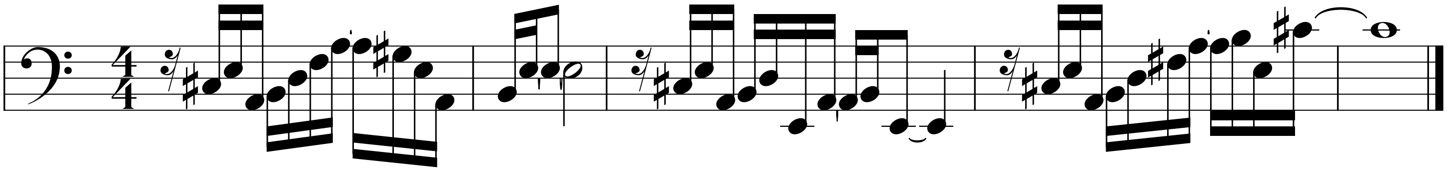

12. __________

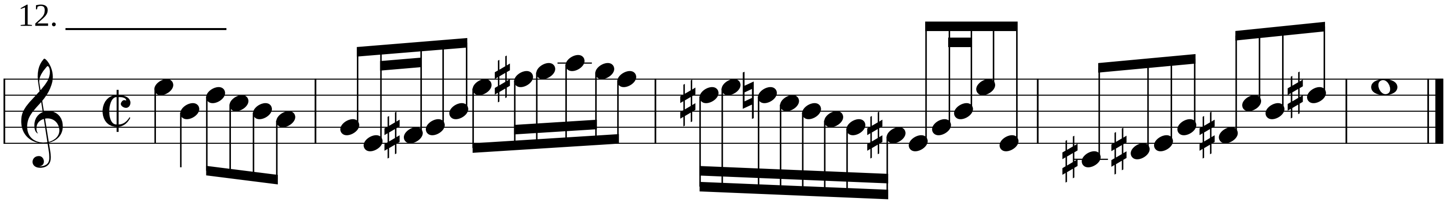

13. __________

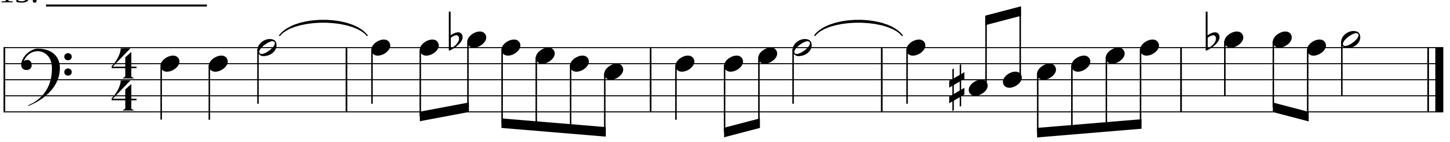

14. __________

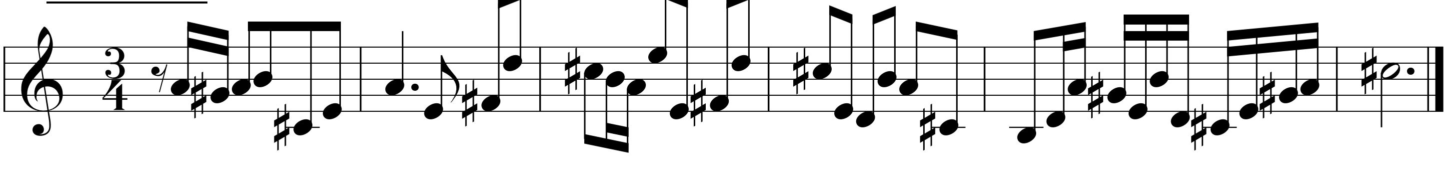

6. Tónbil

Milli tveggja mismunandi tóna myndast tónbil. Þetta tónbil er hægt að greina með því að telja nöfnin á milli nótnanna, meðtalin bæði nótnaheitin sem mynda tónbilið. Til dæmis C til F er ferund því það eru fjögur nöfn talin C D E F og G til A er tvíund, tvö nöfn talin.

Tónbilin sem við lærum eru: Tvíundir, þríundir, ferundir og fimmundir. Tvíundir og þríundir geta verið stórar eða litlar eftir því hvað mörg skref eru í tónbilinu. Ferundir og fimmundir eru hreinar.

Tónbilin E til F og H til C hafa hálft skref og eru þess vegna litlar tvíundir

Taflan segir okkur hvað eru mörg skref í hverju tónbili.

	Stór	Lítil	Hrein
2und	1	1/2	
3und	2	1 1/2	
4und			2 1/2
5und			3 1/2

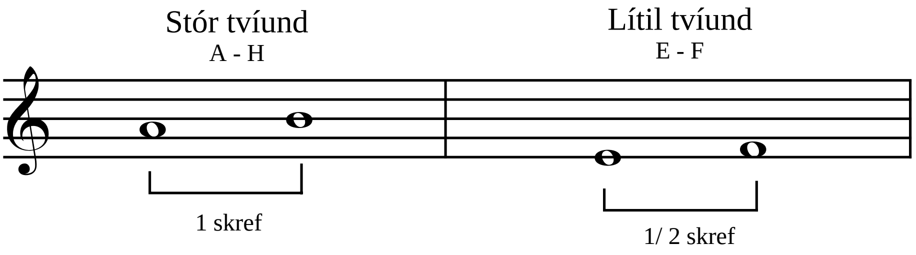

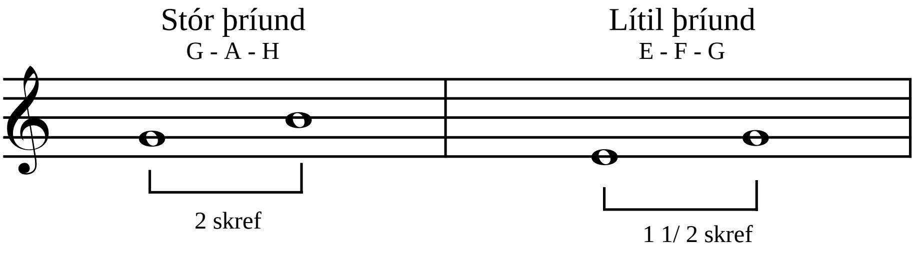

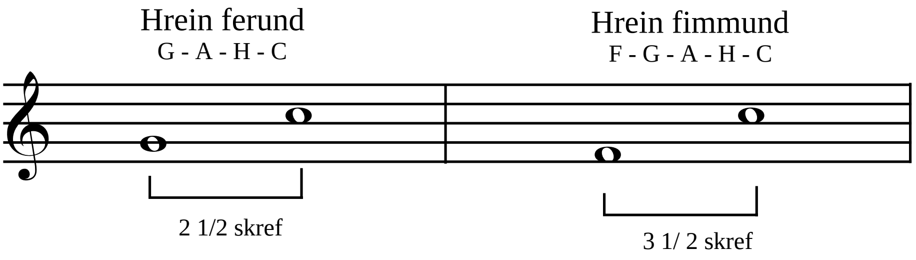

Greinið þessi tónbil:

Notið skammstafanirnar S = Stór, L = Lítil, H = Hrein.

1.

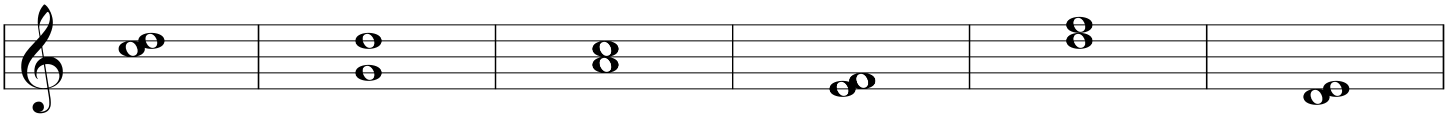

2.

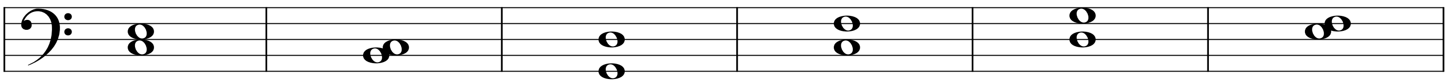

3.

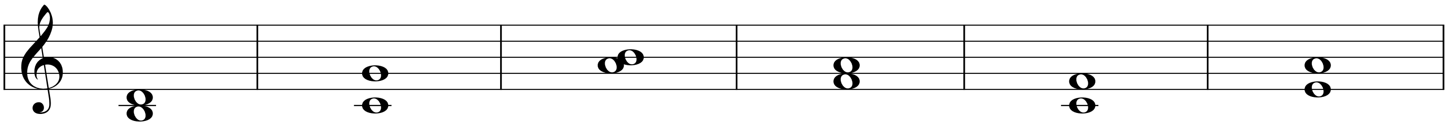

4.

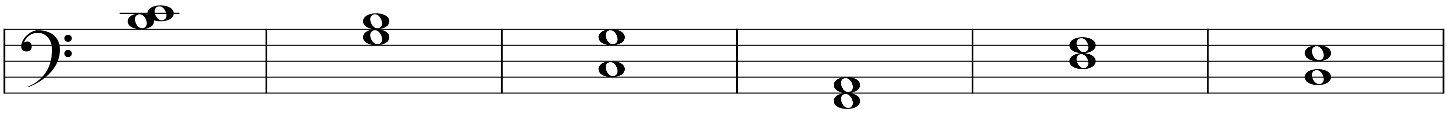

5.

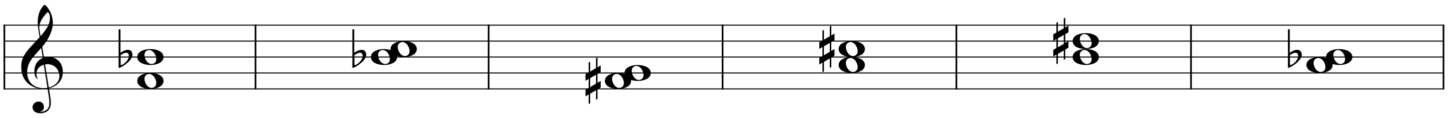

6.

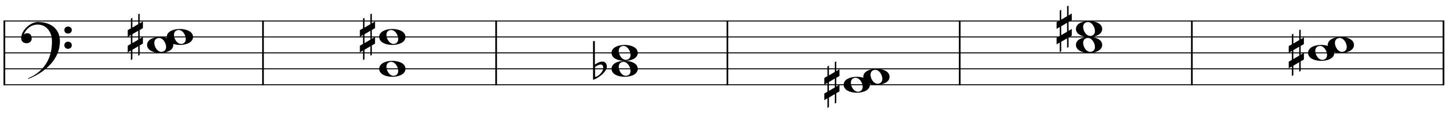

7.

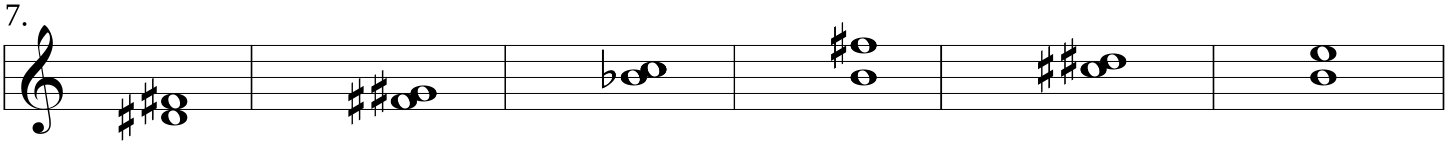

8.

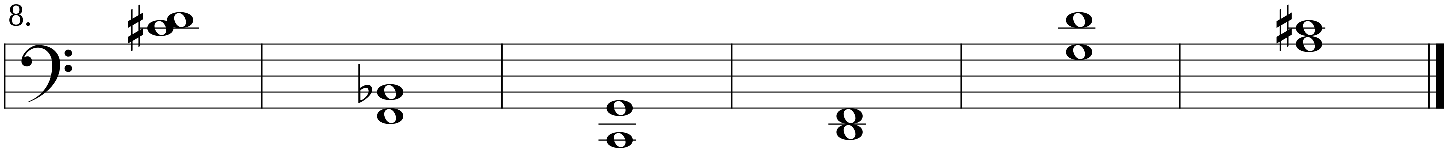

Skrifið fyrir ofan hverja nótu rétta nótu til að út komi umbeðið tónbil.
Athugið að nóturnar sem þið skrifið eiga að vera fyrir ofan uppgefnu nóturnar og að ekki má setja formerki á nóturnar sem eru gefnar upp.

9.

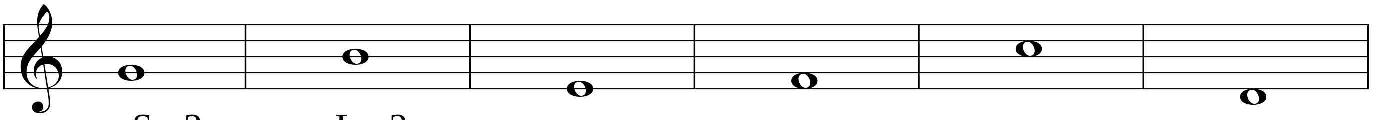

S - 2 | L - 2 | L - 3 | S - 3 | H - 4 | H - 5

10.

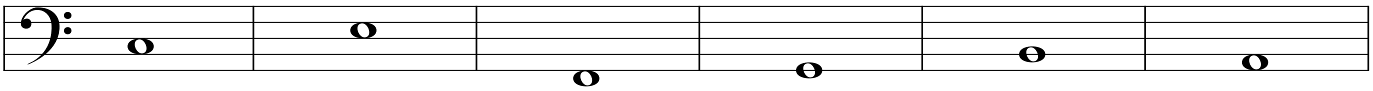

H - 5 | L- 2 | S - 3 | H - 4 | L - 3 | H - 5

11.

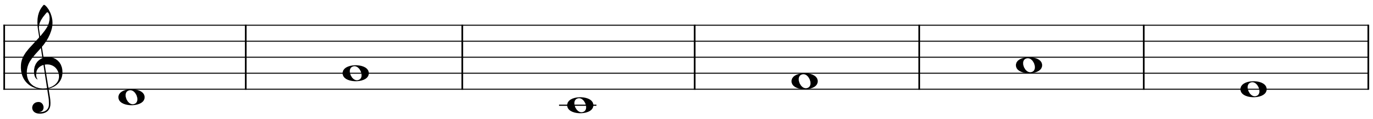

S - 3 | S - 2 | H - 4 | H - 4 | H - 5 | S - 2

12.

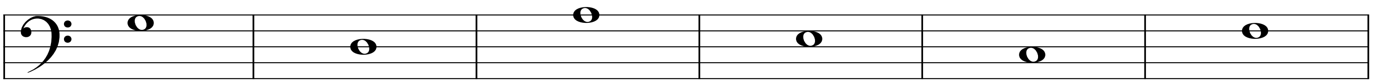

L - 2 | S - 3 | S - 2 | L - 2 | S - 3 | L - 2

13.

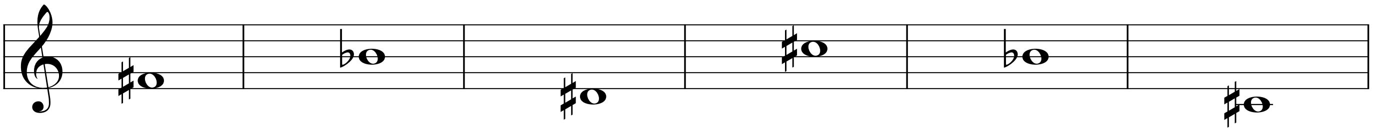

L - 2 | S - 2 | L - 2 | S - 2 | H - 5 | L - 3

14.

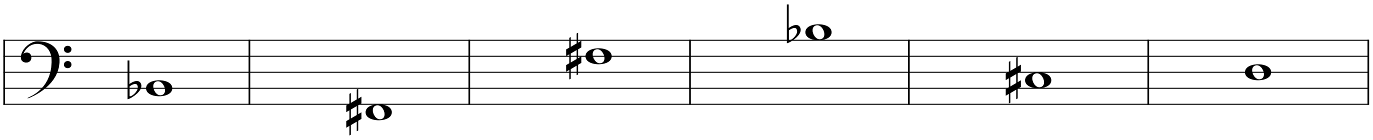

S - 2 | S - 3 | H - 4 | S - 2 | S - 2 | S - 3

15.

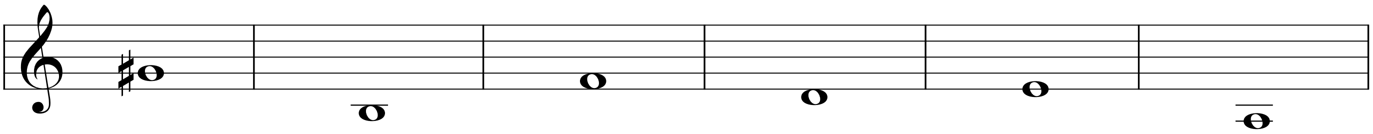

H - 5 | H - 4 | H - 4 | H - 4 | H - 5 | H - 4

16.

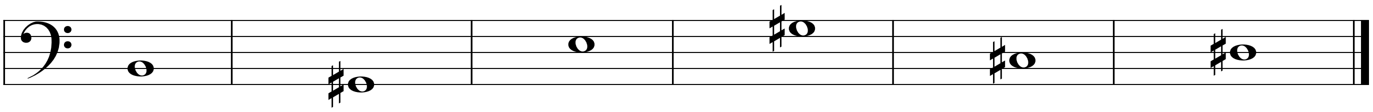

S - 3 | L - 3 | S - 3 | L - 3 | S - 3 | L - 3

7. Lengdargildin

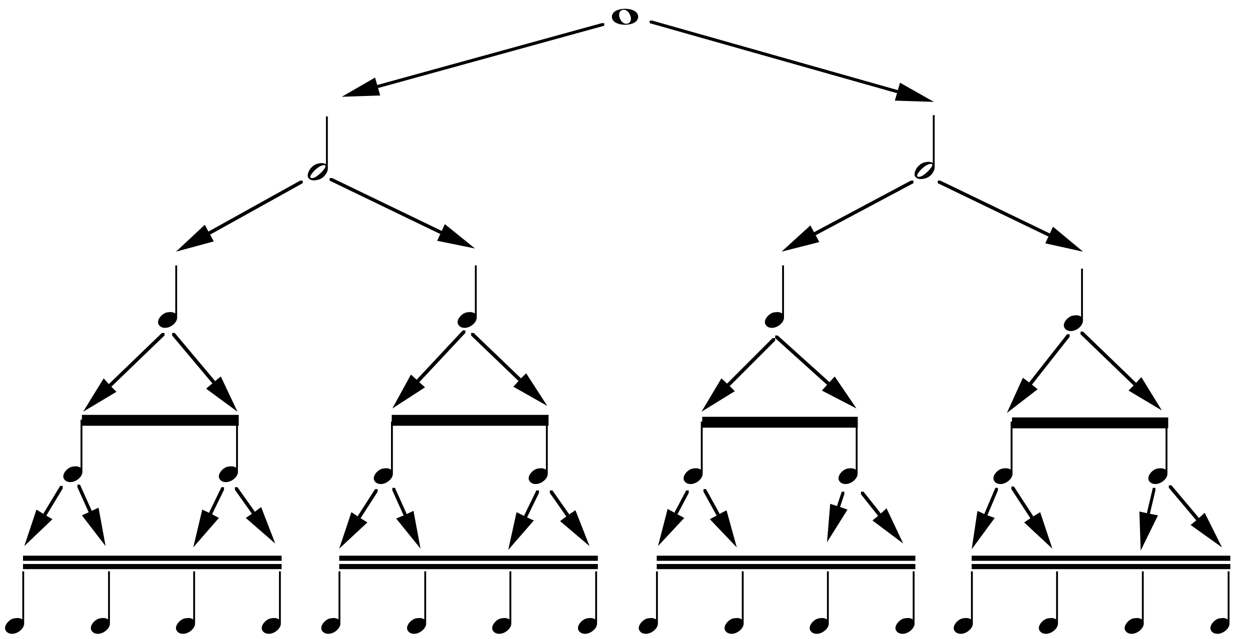

1. Hvað eru margar sextándapartsnótur í einni hálfnótu? ____________

2. Hvað eru margar sextándapartsnótur í einni fjórðapartsnótu? ____________

3. Hvað eru margar sextándapartsnótur í einni heilnótu? ____________

4. Fyllið þennan takt með 11 nótum:

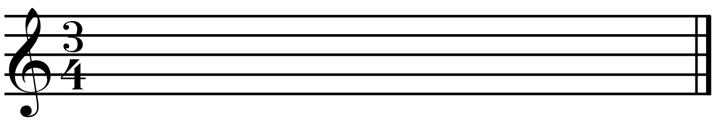

5. Fyllið þennan takt með 13 nótum:

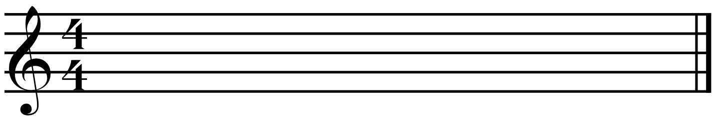

6. Fyllið þennan takt með 15 nótum:

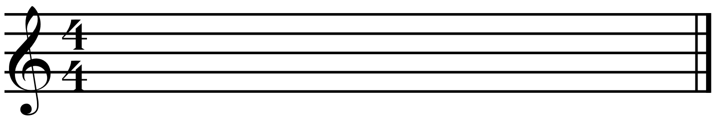

Tríólur

Tríóla er búin til úr þremur nótum.

Lengdargildi tríólunnar jafngildir tveimur lengdargildum úr tríólunni.

Tríólan er notuð til að skrifa þrjár nótur á taktslag í einföldum takti.

Talan 3 er skrifuð fyrir ofan tríóluna. Ef nóturnar eru óbjálkaðar þarf að setja hornklofa yfir nóturnar þrjár og töluna 3.

Fjórðaparts tríóla

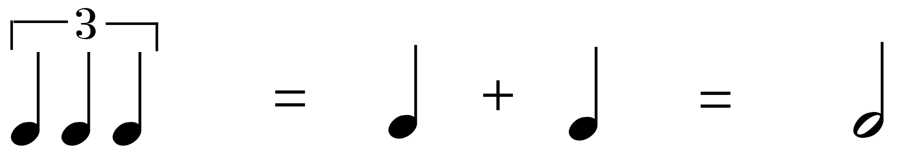

7. Hvaða nóta jafngildir áttundaparts tríólu? ______________________________

8. Hvaða nóta jafngildir fjórðaparts tríólu? _______________________________

9. Hvaða nóta jafngildir hálfnótu tríólu? _________________________________

10. Hvaða nóta jafngildir sextándaparts tríólu? ____________________________

11. Hvaða eru margar áttundapartsnótur í fjórðaparts tríólu? __________

12. Hvaða eru margar sextándapartsnótur í áttundaparts tríólu? __________

13. Hvaða eru margar fjórðapartsnótur í áttundaparts tríólu? __________

14. Hvaða eru margar áttundapartsnótur í hálfnótu tríólu? __________

Setjið taktstrik í þessi dæmi:

15.

16.

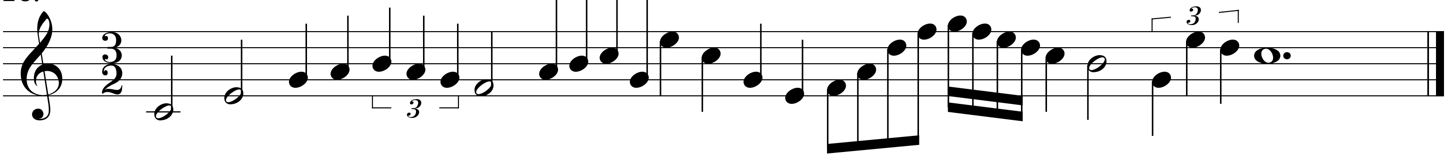

17.

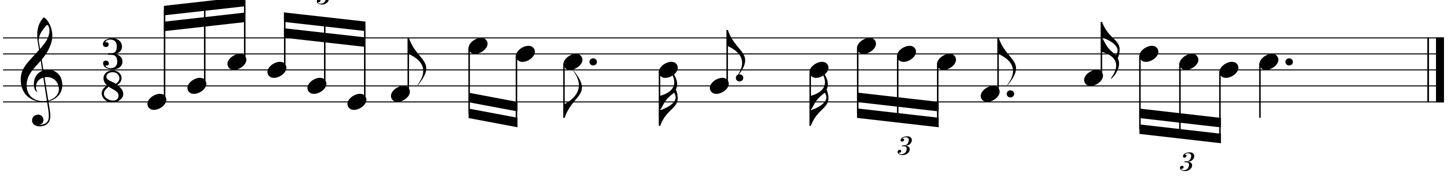

18.

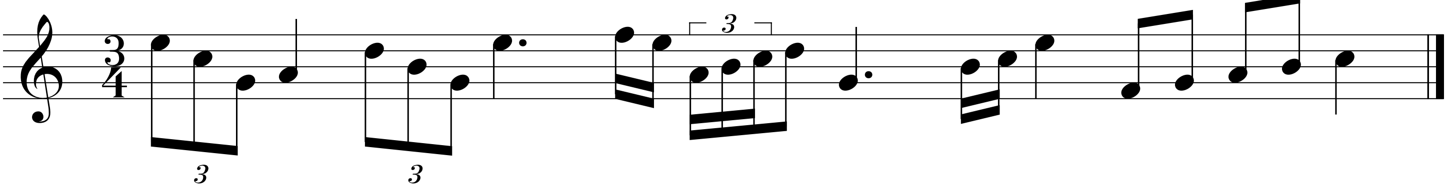

19.

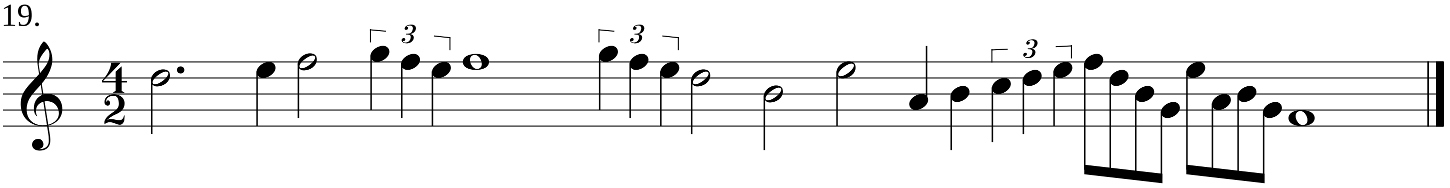

20.

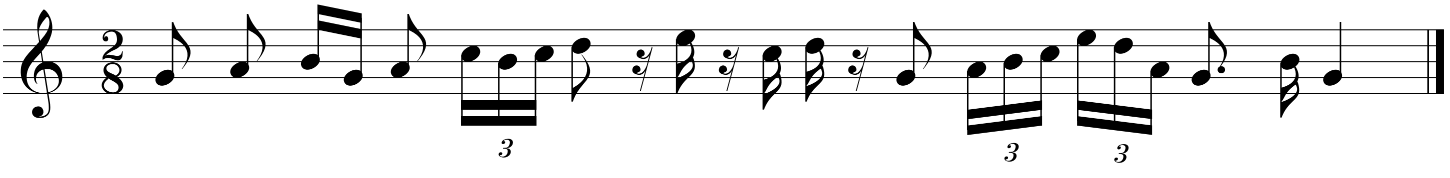

21.

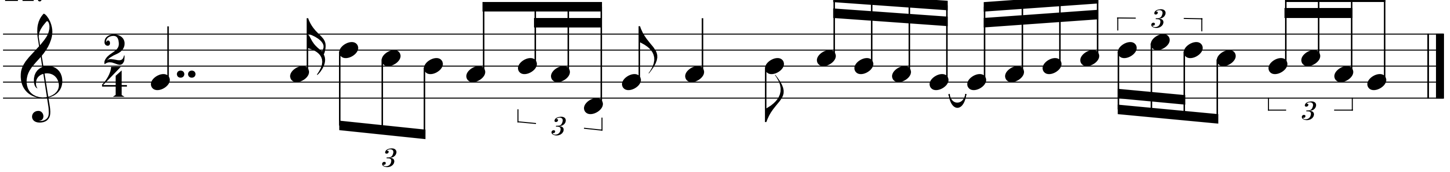

22.

8. Takttegundir

Efri tala taktboðans segir okkur hvort takttegundin er einföld eða samsett.
Ef hún er 2, 3 eða 4 er takttegundin einföld, en ef efri talan er 6, 9 eða 12 þá er takttegundin samsett.

Neðri tala taktboðans er það lengdargildi sem talið er, en efri talan er fjöldi taktslaga.

Einfaldar takttegundir eru notaðar þegar 1, 2 og 4 nótur eru á hvert taktslag.

Samsettar taktegundir eru notaðar þegar 1, 3, og 6 nótur eru á hvert taktslag. Í takttegundinni 6 / 8 eru þrjár áttundaparts nótur á hvert taktslag, sex sextándapartsnótur eða ein punkteruð fjórðapartsnóta.

Í bæði samsettum og einföldum takttegundum þá verður að bjálka saman áttundaparts og sextándaparts nótur í taktslög. Í einföldum takti eru 2 áttundaparts og 4 sextándaparts nótur bjálkaðar saman þegar þær eru saman á taktslagi. Í samsettum takti þá eru 3 áttundaparts og 6 sextándaparts nótur bjálkaðar saman þegar þær eru saman á taktslagi.

Einfaldir taktboðar			
Nóta	Tvískiptir	Þrískiptir	Fjórskiptir
𝅗𝅥	**2 2**	**3 2**	**4 2**
♩	**2 4**	**3 4**	**4 4**
♪	**2 8**	**3 8**	**4 8**

Samsettir taktboðar			
Nóta	Tvískiptir	Þrískiptir	Fjórskiptir
𝅗𝅥	**6 2**	**9 2**	**12 2**
♩	**6 4**	**9 4**	**12 4**
♪	**6 8**	**9 8**	**12 8**

Skrifið taktboða.

1.

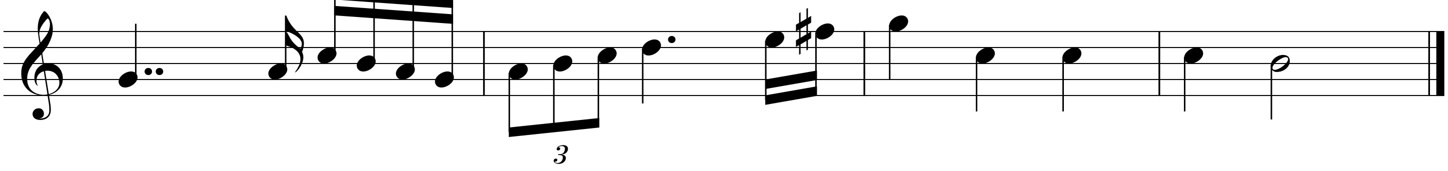

2.

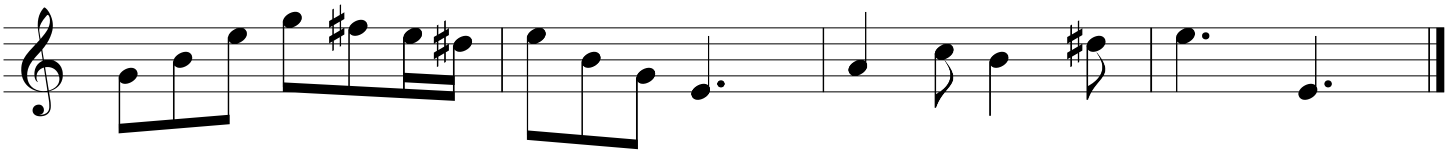

3.

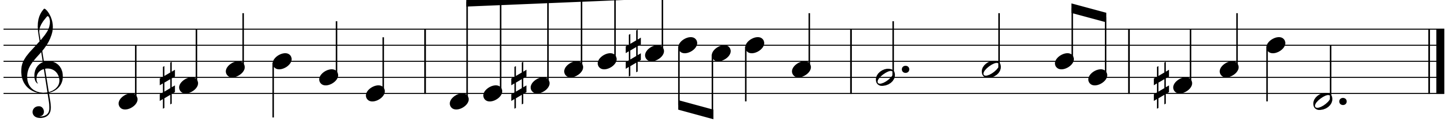

4.

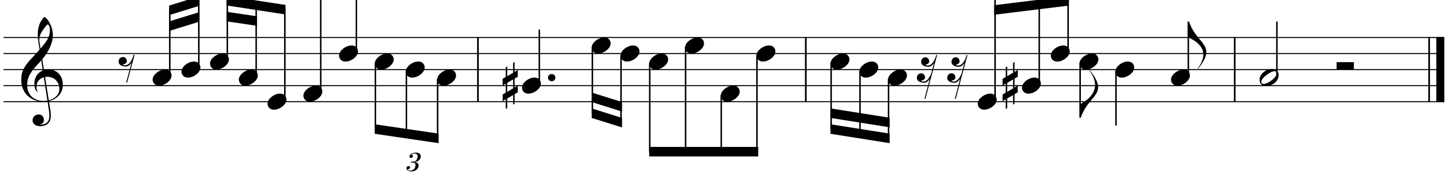

5.

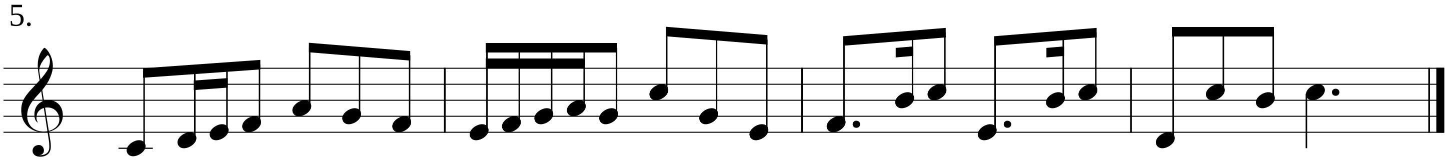

6.

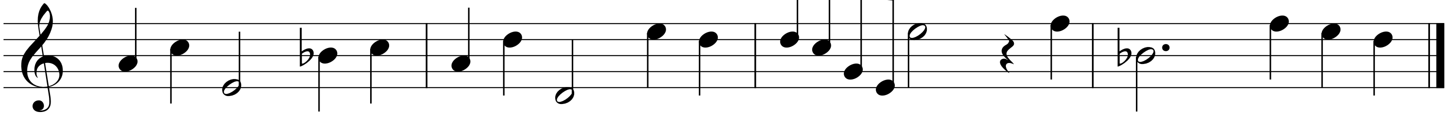

7.

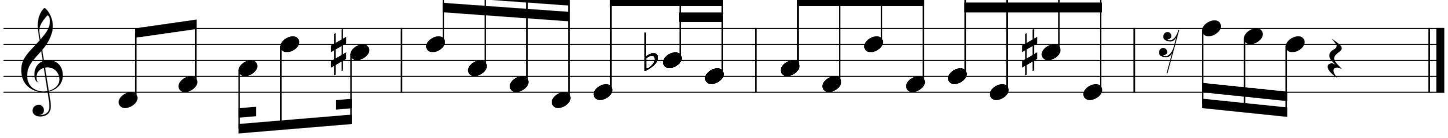

8.

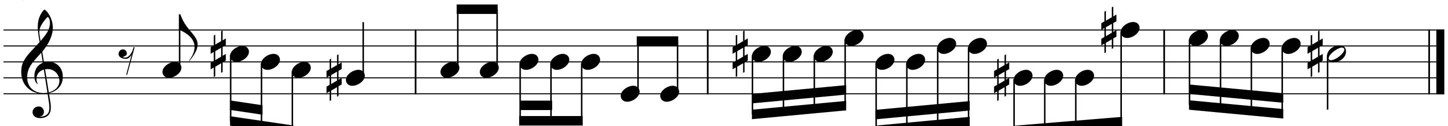

9.

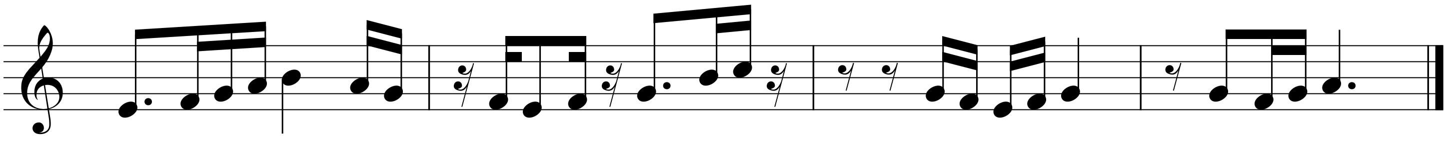

10.

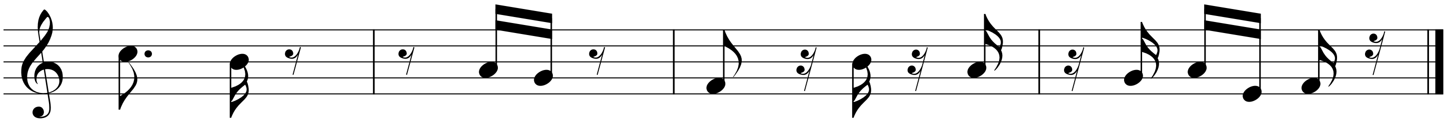

11.

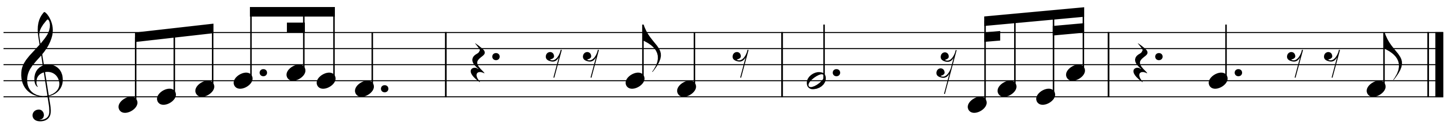

12.

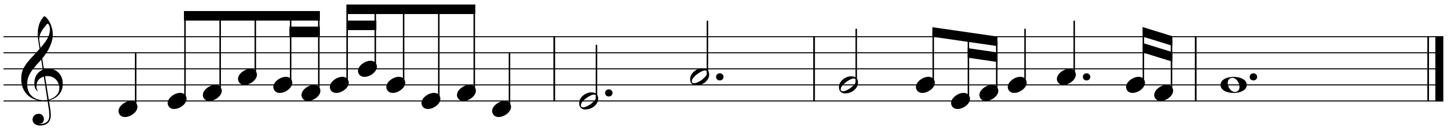

13.

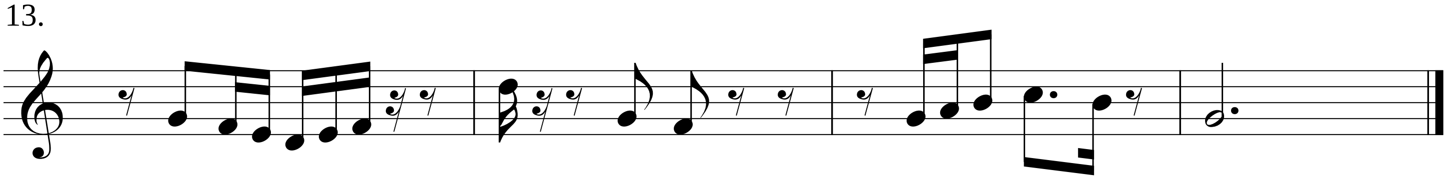

14.

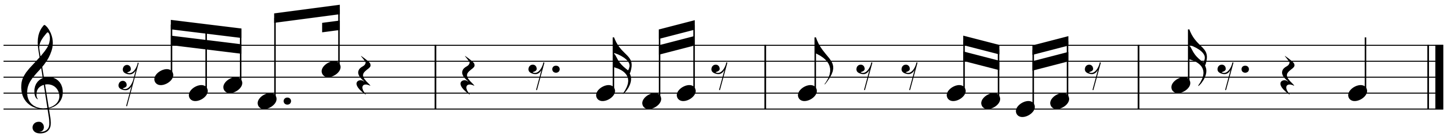

15.

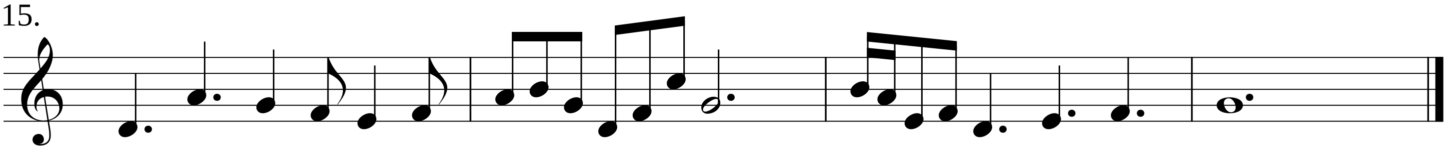

16.

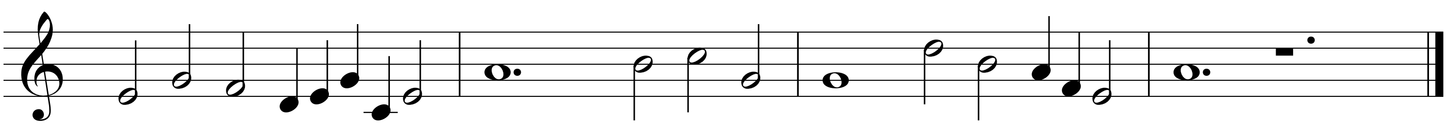

Setjið þagnir þar sem merkið er.

17.

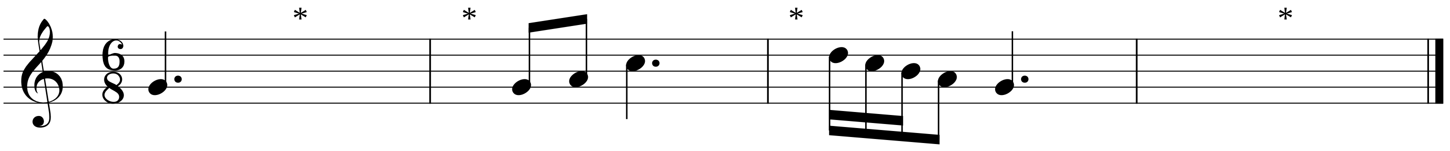

18.

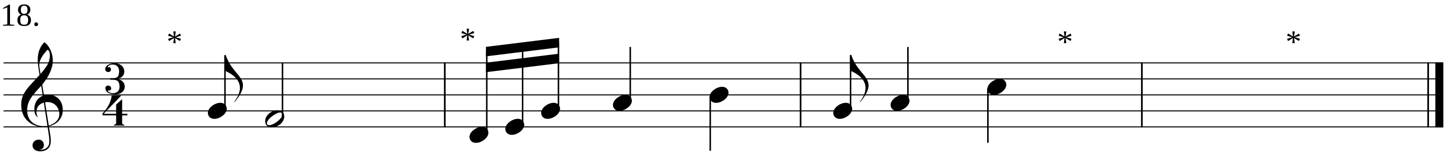

19.

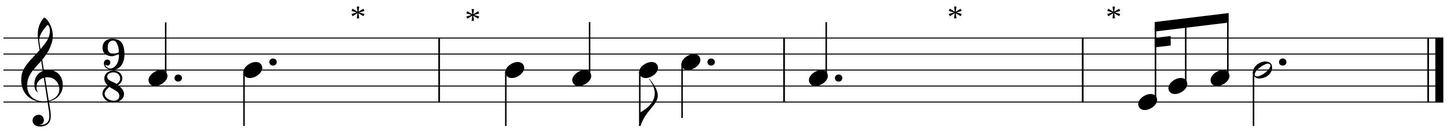

20.

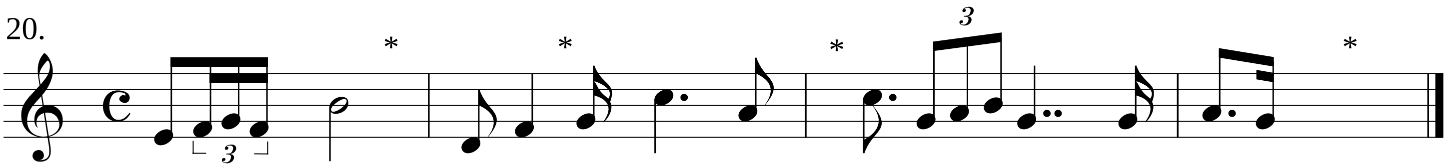

21.

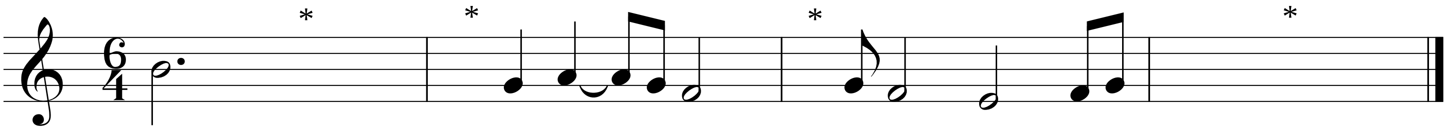

22.

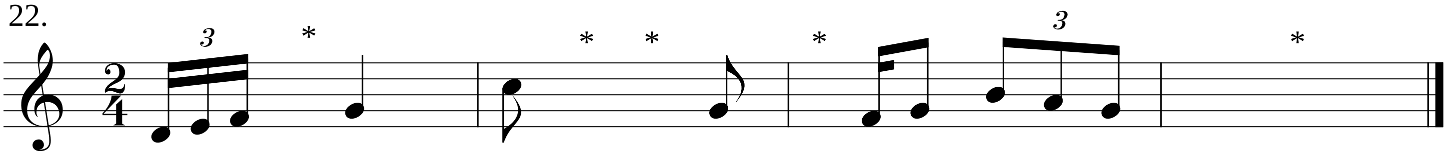

23.

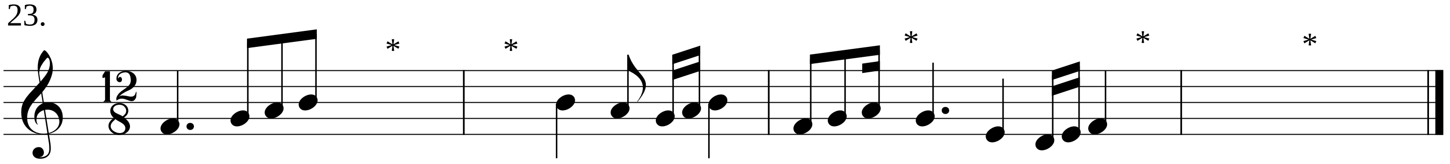

24.

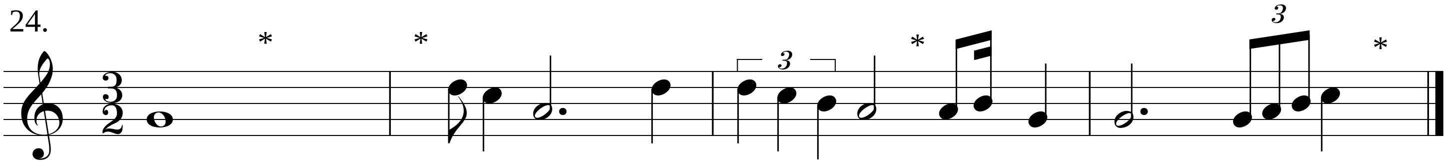

25. Endurritið dæmin með bjálkuðum nótum:

9. Ítölsk orð

HRAÐATÁKN

Orð fyrir jafnan hraða:

Largo	Breitt
Grave	Alvarlega
Adagio	Rólega og gætilega
Andante	Gangandi
Moderato	Hóflega eða miðlungi hratt
Allegro	Glaðlega
Vivace	Líflega
Presto	Fljótt

Endingin -*issimo* herðir merkingu orðsins:

Vivacissimo	Mjög líflega
Gravissimo	Mjög alvarlega

Endingin -*ino* eða -*etto* dregur úr merkingu orðsins:

Andantino	Létt gangandi
Larghetto	Hraðar en *Largo*
Allegretto	Hægar en *Allegro*

HRAÐABREYTINGAR

Orð sem tákna minnkandi hraða:

rallentando	Hægar
ritardando	Seinka

Orð sem tákna vaxandi hraða:

accelerando	Hraðar
stringuendo	Kreistandi

Orð fyrir endurkomu breyts hraða:

A tempo	Sami hraði
In tempo	Í hraða

Orð sem merkja breytingu á jöfnum hraða:

ad libitum	Að vild
rubato	Frjálst

VIÐBÓTAR ORÐ

Poco	Lítið
Molto	Mikið
Con	Með
Senza	Án
Subito	Skyndilega

STYRKLEIKATÁKN

Orð fyrir ákveðinn styrk:

forte (f)	Sterkt
fortissimo (ff)	Sterkar
fortefortissimo (fff)	Enn sterkar
piano (p)	Veikt
pianissimo (pp)	Veikar
pianopianissimo (ppp)	Enn veikar
mezzo forte (mf)	Miðlungi sterkt
mezzo piano (mp)	Miðlungi veikt
forzando (fz)	Með valdi og krafti

Orð fyrir styrkleika breytingu:

crescendo (cresc.)	Með vaxandi styrk
decrescendo (decresc.)	Með minnkandi styrk
diminuendo (dim.)	Með minnkandi styrk

Orð fyrir styrkleika og hraðabreytingu:

calando	Dvínandi
morendo	Deyandi

ENDURTEKNINGARORÐ

Da capo (D.C.)	Frá byrjun
Da capo al fine	Frá byrjun að merkinu fine
Da capo al coda	Frá byrjun í coda
Dal segno (D.S.)	Frá merkinu
Dal segno al fine	Frá merkinu að merkinu fine
Dal segno al coda	Frá merkinu í coda

ÁHERSLUORÐ

Legato (leg.)	Bundið
Staccato (stacc.)	Snöggt
Tenuto (ten.)	Haldið

ÖNNUR LÝSINGARORÐ

Cantabile	Syngjandi
Dolce	Blíðlega
Espressivo	Túlkandi
Leggiero	Léttilega
Spiritoso	Andlega

1. Þýðið þessi ítölsku orð:

mezzoforte: __________

dolce: __________

crescendo: __________

calando: __________

spiritoso: __________

con: __________

espressivo: __________

staccato: __________

poco ritardando: __________

decrescendo: __________

Allegro: __________

legato: __________

Subito Forte: __________

2. Þýðið þessar skammstafanir:

sfz: __________

dim.: __________

D.S.: __________

decresc.: __________

rit.: __________

rall.: __________

cresc.: __________

accel.: __________

3. Þýðið eftirfarandi yfir á ítölsku:

miðlungi sterkt: ______________________________

með krafti: ______________________________

með vaxandi styrk: ______________________________

lítið: ______________________________

skyndilega: ______________________________

með tilfinningu: ______________________________

blíðlega: ______________________________

hægar: ______________________________

hraðar: ______________________________

veikt: ______________________________

frá byrjun: ______________________________

frá merkinu: ______________________________

deyjandi: ______________________________

4. Skrifð heitin á þessum táknum og hvað þau merkja:

sf ______________________________

𝄐 ______________________________

𝄴 ______________________________

sp ______________________________

♮ ______________________________

𝄌 ______________________________

♭ ______________________________

𝅘𝅥𝅯 ______________________________

10. Nótnaskrift

Endurritið þessi dæmi og leiðréttið villur:

1.

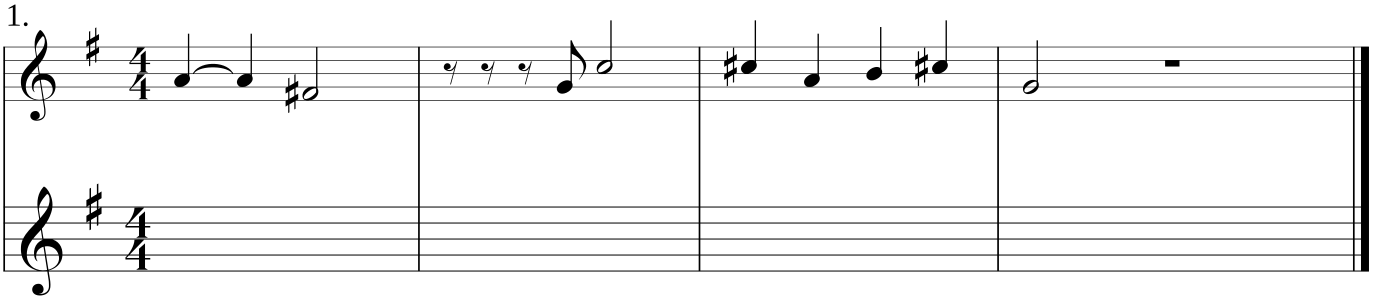

2.

3.

4.

5.

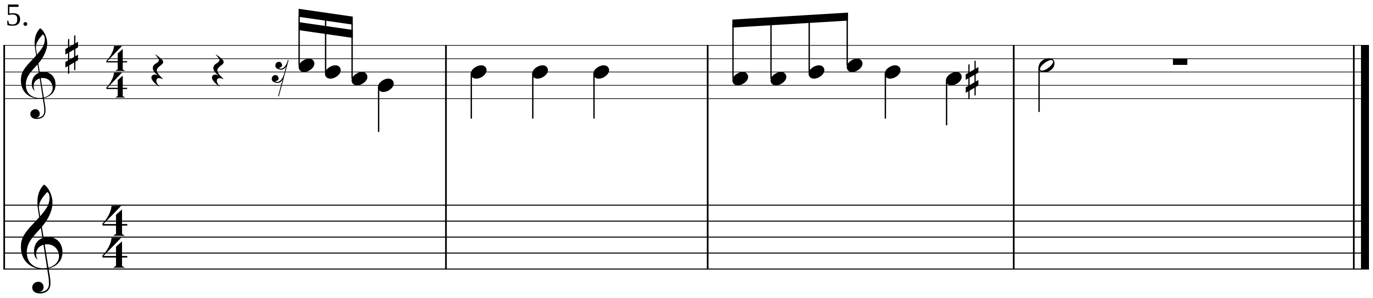

6.

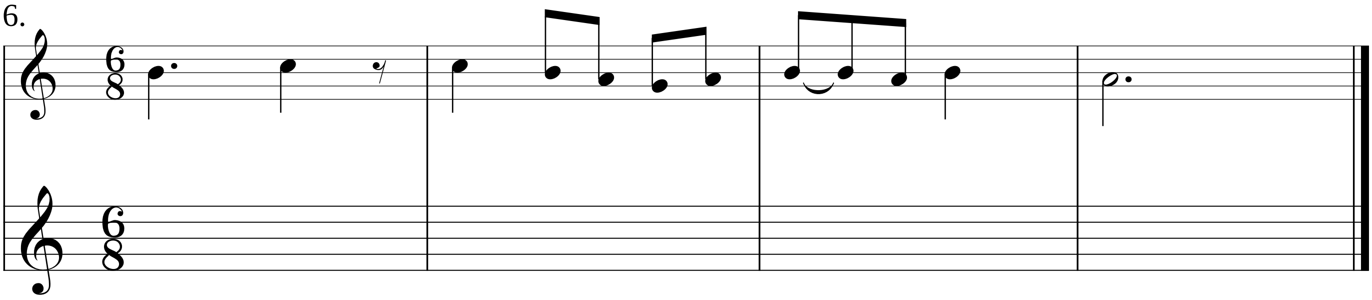

7.

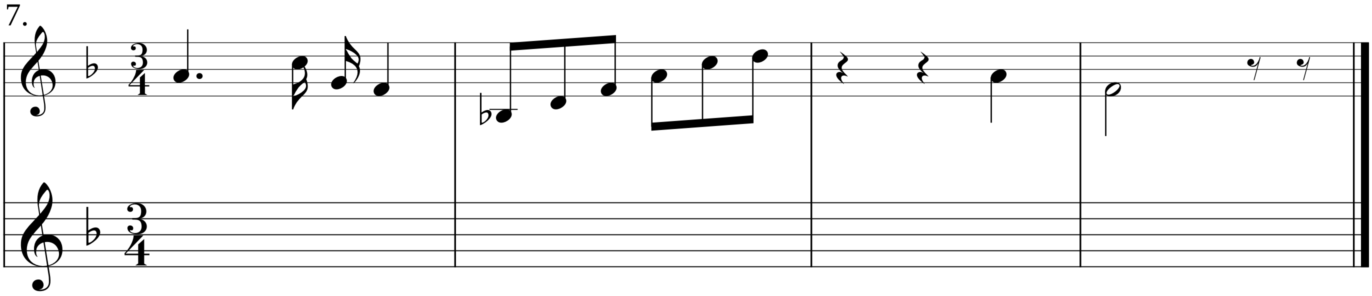

8.

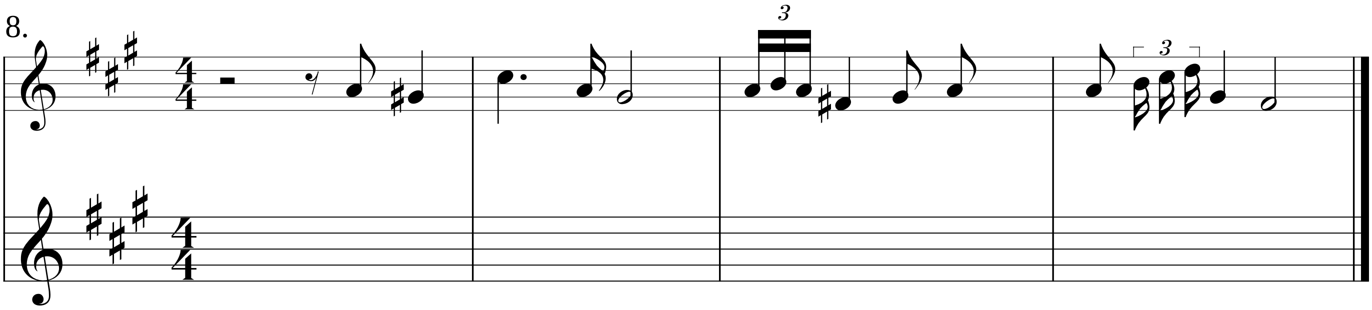

9.

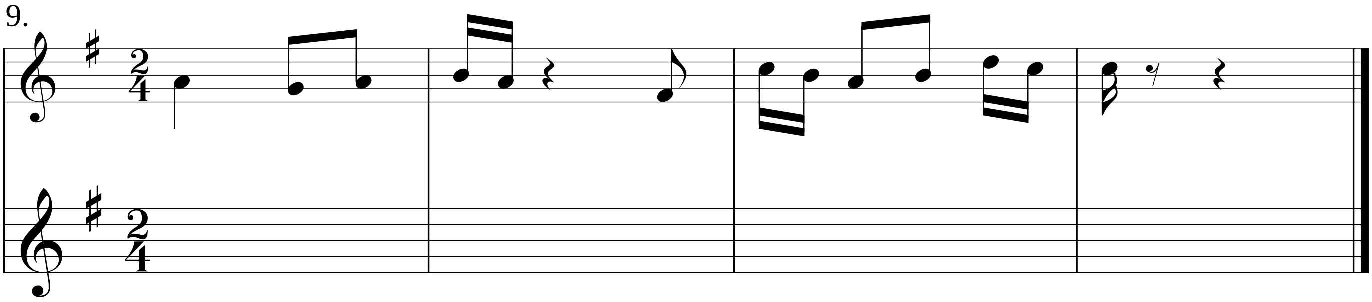

10.

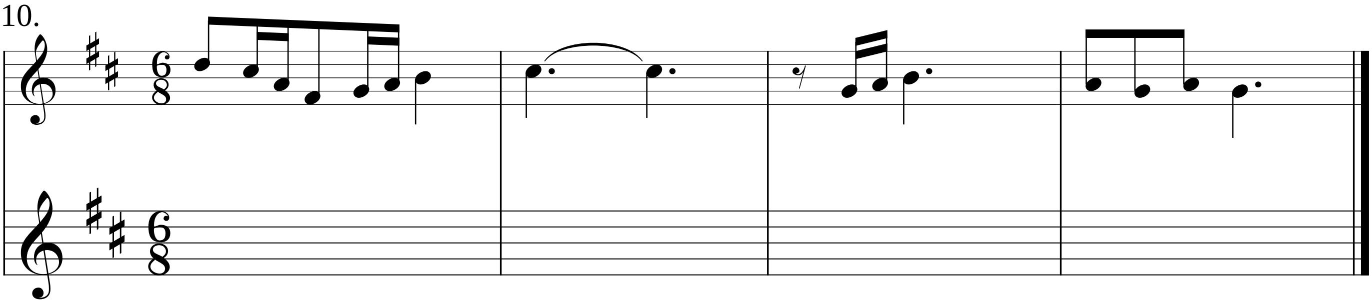

ISBN: 978-9935-446-74-9